

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA GRUPE ARMIIJA »E« OD 26. OKTOBRA 1944. KOMANDANTU JUGOISTOKA O SITUACIJI NA KOMUNIKACIJI KRALJEVO — CACAK — UZICE I POKRETIMA 91. ARMIJSKOG KORPUSA PREKO MAKE-
DONSKO GRČKE GRANICE¹**

KR

Telegram br. 153

Predato: 26. 10. 2105

Primljeno: 27. 10. 1020

K-tu Jugoistoka

Ia

K-t Jugoistoka /K-da GrA »F« 01

Prim.: 27. okt. 1944

Ia pov. 9767

Prim. Pril.

Obradivao Ia

K-t Jugoistoka /K-da GrA »F«

Odelj. K-t/Načelnik

Prim.: 27. okt. 1944

Br. 2404/44/str. pov.

Prilozi

Veza: K-t Jugoistoka/Ia, str. pov. br. 5737⁴ od 25. 10. 44⁵

I deo:

1.) Da bismo predupredili boljšev[ičke] snage koje traže da izvrše obuhvat sa severa, čiji puni značaj smo odmah u početku spoznali, već 20. 10. angažovali smo raspoložive snage kod Kraljeva radi zatvaranja komunikacija koje izvode prema liniji Čačak — Užice.³

Međutim, prednji od[red] je već pri dostizanju linije Čačak — G. Milanovac naišao na nadmoćnog neprijatelja (93. div. i delovi 4. gard. meh. korpusa). U sadašnjem momentu se dovođe pojačanja i on vrši napad radi sigurnog držanja rejona

¹ Snimak telegrama (pisanog na mašini) u AVII-NAV-T-311, ir. 187, s. 212—3. Na margini telegrama nalazi se par nečitkih zabeleški.

² i ³ Četvrtasti pečati primaoca.

⁴ Biroj 5137 u dokumentu precrtan i preko njega napisan rukom broj 5737.

⁵ To je naredenje k-ta Jugoistoka od 25. oktobra 1944. K-di Grupe armija »E« za zarušavanje najvažnijih objekata na brdsko-planinskom zemljištu, a naročito ceste Užice — Valjevo, zbog ugrožavanja boka Grupe armija »E« na pravcu povlačenja: Skoplje — Višegrad (AVII, NAV-T-311, ir. 186, s. 857—8).

« Vidi dok. br. 163.

čačka. U isto vreme preduzeto je nasilno izviđanje jakim snagama od čačka južnim putem prema Požegi⁷, pošto je severni put jako porušen.

Što se tiče naših namera za dodelu novih snaga K-di Kor. »Miler«, vidi naš akt Ia, str. pov. br. 11112/44 od 22. 10. 44.⁸ i dnevni izveštaj.⁸ Komanda, pak, mora već sada da ukaže na to da čak i ako se pokreti budu odvijali bez ikakvih smetnji, K-da Kor[pusa] »Miler«, i pored svih dodeljenih pojačanja, neće biti u stanju da izvede inače poželjnu napadnu operaciju do rejon Valjevo, jer bi sama činjenica da je sve dotle dok se taj napad ne ispolji K-da Kor[pusa] u pogledu snabdevanja upućena na samu sebe, mogla da isključi jednu takvu operaciju.

Zaštita severnog boka će se zbog toga po svoj prilici morati ograničiti na zatvaranje planinskih puteva u zahvatu opšte linije G. Milanovac — Ražana i na isturanje snaga u zahvatu drinskog puta prema Zvorniku.

2.) Poslednji delovi LXXXXI AK, delovi koji maršuju u 3 marševske kolone, preći će grčko-makedonsku granicu oko 2. 11. severno od Florine, kod Đevdelije i kod Dojrana, a sa glavninom ovaj korpus će stići u rejon Skoplja 7. II.¹⁰

Tako su ove trupe, koje su velikim delom maršovale čak od Peloponeza (prosečno 35 km dnevno, ne računajući zadatke osiguranja i dane odmora), dale od sebe najveće marševske napore. Nemoguće je od njih tražiti da još povećavaju ove napore, već sada u velikoj meri ima pojava ispadanja konja iz stroja zbog iscrpljenosti, a time je došla u pitanje pokretljivost ovih trupa i njihova borbena gotovost.

3.) Od sada će pristizati iscrpniji izveštaji o stanju marševskih pokreta, pošto su već prevaljena velika odstojanja koja su pravila teškoće u pogledu veza.

Načelnik štaba K-de GrA »E«, str. pov. br. 2333/44 od 26. 10. 44. Potp. Ler general-pukovnik

⁷ Užička Požega

⁸ To je izveštaj K-de Grupe armija »E« od 22. oktobra 1944. o situaciji i borbama kod Kraljeva, povlačenju iz Grčke i naporima da se otvori komunikacija do Višegrada (AVII, NAV-T-311, r. 186, s. 964—70).

⁹ Bliže o tome izveštaju Grupe armija »E« vidi AVII, NAV-T-311, r. 186 s. 948—51.

¹⁰ Bliže o pokretu 91. armijskog korpusa vidi AVII, Ndf, reg. br. 12—1, k. 2 : pregled k-ta Jugoistoka »Veliki pokreti povlačenja ka Jugoistoku«; NAV-T-314, r. 1630, s. 761—4; Karl Hnilicka, *Das Ende auf dem Balkan 1944/45*, Musterschmidt, Göttingen, 1970, str. 86—100 (dalje: Karl Hoilika, n. d.).